

Joni Samuel Puntala

Sadun merkit

Lapset osana osallistavaa suunnittelua kirjastohankkeessa

Opinnäytetyö

Kevät 2016

SeAMK Liiketalous ja kulttuuri

Kulttuurituotannon tutkinto-ohjelma

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketalous ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Kulttuurituotanto

Suuntautumisvaihtoehto: Musiikkipainotteinen sosiokulttuurinen työ

Tekijä: Puntala, Joni

Työn nimi: Sadun merkit: Lapset osana osallistavaa suunnittelua kirjastohankkeessa

Ohjaaja: Kareinen, Jussi

Vuosi: 2016

Sivumäärä: 34

Liitteiden lukumäärä: 2

Opinnäytetyössä tarkastellaan osallistavaa suunnittelua käsitteenä ja toimintamenetelmänä sekä sen käyttömahdollisuuksia sosiokulttuurisessa työssä lasten kanssa. Opinnäytetyö antaa suuntaa siitä, miten osallistavaa suunnittelua voidaan käyttää kehittämistutkimuksen tiedonhankinnassa sekä projektin suunnittelussa.

Opinnäytetyössä esitellään toimeksiantajan Ähtärin kaupunginkirjaston Sadun merkit -hankkeen kautta osallistavan suunnittelun menetelmiä. Tarkoituksena on havainnoida, miten osallistaminen soveltuu työskentelyyn lasten suunnitteluprojektissa ja mitä seikkoja tulee ottaa huomioon osallistettaessa lapsia.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on antaa osallistamisesta ja osallistavasta suunnittelusta kiinnostuneille ideoita ja työkaluja, joita oikein sovellettuina voidaan käyttää hyödyksi työskentelyssä erilaisissa sosiokulttuurisissa projekteissa. Opinnäytetyö palvelee toimeksiantajan lisäksi kaikkia aiheesta kiinnostuneita erilaisissa kehittämis-, ja suunnitteluprojekteissa työskenteleviä henkilöitä.

Avainsanat: osallisuus, osallistaminen, käyttäjälähtöisyys, sosiokulttuurinen, innostaminen

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: Cultural Management

Specialisation: Socio-Cultural Work (Music)

Author/s: Puntala, Joni

Title of thesis: Signs of a Story: Children as part of participatory design in a library project

Supervisor(s): Kareinen, Jussi

Year: 2016 Number of pages: 34 Number of appendices: 2

The objective of this thesis is to study participatory design in theory and in practise as well as to observe its usability in sociocultural work with children. This study illustrates how participatory design can be used as a form of data acquisition and as a tool in project planning.

The work in this thesis is based on the Sadun merkit project of Ähtäri Library, where participatory design was used to observe its suitability for the planning project involving children and to see what should be considered when working in a participatory project with children.

The aim of this thesis is to present ideas and thoughts of participation and participatory design, which can be used in and applied to sociocultural projects. The thesis serves those interested in the subject matter as well as everyone working in different kinds of development and planning projects.

Keywords: participation, participatory, user-centeredness, sociocultural, motivation

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
1 JOHDANTO.....	6
2 SADUN MERKIT – HANKE.....	7
2.1 Hankkeen tausta ja tavoitteet.....	7
2.2 Hankkeen toimenpiteet ja aikataulu.....	8
3 TUTKIMUSKÄSITTEET JA METODIT.....	11
3.1 Osallistaminen.....	11
3.2 Osallistava- ja käyttäjäkeskeinen suunnittelu.....	12
3.3 Sosiokulttuurinen innostaminen.....	14
4 LAPSET TUTKIMUSKOHTEENA.....	16
4.1 Tutkimuksen etiikka.....	16
4.2 Lapset osallistavan suunnittelun kohderyhmänä.....	17
5 OSALLISTAVA SUUNNITTELU OSANA KIRJASTOHANKETTA .	19
5.1 Tutkimusasetelma ja tutkimuksen tavoitteet.....	19
5.2 Kohderyhmät.....	19
5.3 Ideointityöpajat.....	20
5.3.1 Käyttäjäkokemukset vanhasta satunurkasta.....	22
5.3.2 Lasten toiveet ja ideat uuteen satunurkkaan.....	23
5.4 Askartelutyöpajat.....	26
5.5 Palaute, päätelmät ja pohdinnat.....	27
6 LOPUKSI.....	30
LÄHTEET.....	31
LIITTEET.....	34

Kuva- ja kuvioluettelo

Kuvio 1. Käyttäjakeskeisen suunnittelun vaiheet, yhteenveto standardimäärittämisestä (ISO 9241–210, 2015).....	13
Kuvio 2. Hallinnollisen- ja itseohjautuvan rakenteen erot. The Vaughan Consulting Groupin käyttämästä kuviosta tehty yhteenveto	14
Kuvio 3. Osallisuuden asteet.....	18
Kuvio 4. Kohtaava osallisuuden toimintakulttuuri	21
Kuva 5. Satumetsän avajaiset 7.10.2015.....	28

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni pohjautuu työelämlähtöiseen toimeksiantoon, jonka painopisteenä on osallistava suunnittelu menetelmänä työskenneltäessä lasten kanssa. Työn tärkeimpinä tavoitteina on avata osallistavaa suunnittelua käsitteenä ja toimintatavana, kartoittaa sen käyttömahdollisuuksia sosiokulttuurisessa työssä sekä kerätä aineistoa käyttäjälähtöiseen kehittämistutkimukseen.

Tämä työ sai aiheensa Ähtärin kaupunginkirjaston Sadun merkit -hankkeesta, jossa toimin hankevetäjänä. Hankkeen tavoite oli uudistaa kirjaston vanha satunurkka lapsilta saatuja ideoita hyödyntäen. Päätin ottaa hankkeen lähestymistavaksi osallistavan suunnittelun, koska kyseinen menetelmä eri mahdollisuuksineen oli kiehtonut minua jo pitkään. Motivaatiota lisäsi myös aiheen sosiokulttuurinen näkökulma, koska se on hyvin lähellä ammatillista painottumistani.

Kehittämistutkimuksessa tuotetta, menetelmää tai palvelua kehitetään muutoksen aikaansaamiseksi (Kananen 2015, 76). Sadun merkit -hankkeen tarkoituksena oli parantaa lasten viihtyvyyttä kirjastossa uudistamalla vanha satunurkkaus käyttäjälähtöisesti. Tämä toteutettiin osallistavan suunnittelun menetelmillä, eli lapsille annettiin mahdollisuus osallistua satunurkan suunnittelun eri vaiheisiin. Lopputuloksessa näkyisi heidän kädenjälkensä ja tavoite, eli viihtyisämpi satunurkka, saavutettaisiin paremmin.

Tällä opinnäytetyöllä pyrin tarjoamaan keinoja, joita hyödyntämällä osallistamista voitaisiin käyttää tiedonhankinnan ja suunnittelun menetelmänä muissakin vastaavanlaisissa kehittämishankkeissa.

2 SADUN MERKIT – HANKE

2.1 Hankkeen tausta ja tavoitteet

Sadun merkit oli Ähtärin kaupunginkirjaston hanke, joka rahoitettiin Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston avustuksen lisäksi Ähtärin kaupungin omalla rahoituksella. Hankkeen toiminta-aika oli 11.8.2014–31.12.2015. Varsinainen työ hankkeessa alkoi maaliskuussa 2015 ja päättyi saman vuoden joulukuussa. Hankehakemuksen jätti Ähtärin kaupunginkirjaston kirjastotoimenjohtaja, joka jäi eläkkeelle ennen myönteisen rahoituspäätöksen saamista. Hankkeelle myönnettiin avustusta 4 000 euroa, lisäksi kaupungin omarahoitusosuuteen varattiin lopulta 1 000 euroa. Hakemuksessa anottu summa oli 6 600 euroa ja alkuperäinen omarahoitusosuus 900 euroa. Tarkempi erittely hankkeen budjetista on liitteessä 1. Kirjasto teetti hankkeen työosuudet ostopalveluina, koska hankkeen toteuttamisen kanssa samaan aikaan tapahtunut kirjaston suuri lainausjärjestelmän uudistus ja siitä koitunut työmäärä ei mahdollistanut oman henkilökunnan käyttöä hankkeessa. Hankevetäjän palkkauskustannukset olivat hankkeen budjetista suuri osa, mutta toisaalta ostopalveluiden käyttö säästi kirjaston henkilöstöresursseja varsinaiseen kirjastotyöhön.

Hankkeen tavoitteena oli uudistaa kirjaston vanha satunurkka osallistavaa suunnittelua käyttäen, eli ottamalla lapset alusta asti ideointiin mukaan ja toteuttamalla mahdollisuuksien sekä resurssien mukaan heidän ideoitaan yhdessä tekemällä. Näin pyrittiin aikaansaamaan kohderyhmälle kiinnostava, inspiroiva ja luova toimintaympäristö, jossa lukeminen, leikkiminen sekä oleskelu olisivat mielekkäämpää ja jossa voitaisiin järjestää säännöllisesti satutuokioita ja kirjailijavierailuita mielenkiintoisen sekä vaihtuvan ohjelmaan takaamiseksi.

Hankkeen budjetti, kirjaston tarpeet ja toiveet sekä hankkeen ja osallistuvien ryhmien aikataulut asettivat joitain rajoituksia suunnitteluun ja käytännön töihin. Edellisen kirjastotoimenjohtajan ajatuksena oli hankkeen alustavassa suunnittelussa, että lapset saisivat ideoida mitä tahansa uuteen satunurkkaan, ja nämä ideat mahdollisuuksien mukaan toteutettaisiin. Päädyimme kuitenkin nykyisen kirjastotoimenjohtajan kanssa hankkeen toteuttamissuunnitelmaa laatiessamme rajaa-

maan satunurkan teemaa, koska ilman ennalta sovittuja raameja lopputuloksesta tulisi mitä todennäköisimmin hyvin sekava ja pieneen tilaan vaikea toteuttaa. Tavoitteena oli kuitenkin jättää runsaasti väljyyttä suunnittelulle ja erilaisille ideoille. Satunurkan pääteemaksi valikoitui eri vaihtoehtojen joukosta Satumetsä, joka tuntui tarpeeksi suurpiirteiseltä ja siten melko vapaat ideointimahdollisuudet lapsille mahdollistavalta. Teema istui hyvin myös Ähtärin kaupunginkirjaston miljööseen ja Ähtärin kaupunkiin, joka on profiloitunut luonto- ja perhematkailukunnaksi eläinpuisto matkailukärkenään.

2.2 Hankkeen toimenpiteet ja aikataulu

Elokuussa 2014 Ähtärin kaupunginkirjasto laati alustavan hankesuunnitelman ja haki hankkeelle rahoitusta. Myönteisen rahoituspäätöksen saamisen jälkeen kirjastotoimenjohtaja vaihtui ja hanke jäi hieman pimentoon odottamaan toteuttajaa. Maaliskuussa 2015 hanketta varten palkattiin hankevetäjä vastaamaan sen etenemisestä. Tällöin tehtiin varsinainen hankesuunnitelma, jossa tarkennettiin hankkeen kohderyhmä, budjetti, toteutustavat, aikataulu sekä hankkeen puitteissa järjestettävä ohjelma.

Huhtikuun 2015 aikana hankkeelle etsittiin kummiryhmiä, jotka olisivat mukana hankkeen ideoinnissa ja toteutuksessa. Kummiryhmiksi päätyivät Ähtärin Otsonkoulun 1B-luokka ja Ollinkulman esiopetuksen Kamari-ryhmä. Ryhmät vastasivat kooltaan ja ikäjakaumaltaan hankkeen kohderyhmää. Huhtikuussa järjestettiin myös kummiryhmien ideointityöpajat. Ideointityöpajoissa lapset saivat itse suunnitella, millainen tulevasta satunurkasta tulisi. Työpajat toteutettiin käyttäen osallistavan suunnittelun menetelmiä. Tarkempi selvitys hankkeen kohderyhmistä, työpajoista ja käytetyistä menetelmistä löytyy tämän opinnäytetyön tutkimusprosessia käsittelevästä kohdasta 5.

Ideointityöpajojen jälkeen kummiryhmille järjestettiin askartelutyöpajat, joissa lapset pääsivät tekemään koristeluja ja muokkauksia satunurkkaan omien ideoidensa pohjalta. Työpajan tuotokset laitettaisiin esille satunurkkaan ja sen läheisyy-

teen. Askartelutyöpajat toteutettiin kahtena eri päivänä opettajien ja ryhmänohjaajien avustuksella Ähtärin Pirkanlinnan kulttuurikeskuksen kuvataideluokassa.

Satunurkan sisustustyöt toteutettiin pääasiassa kesän ja alkusyksyn aikana. Askartelutyöpajoissa tehtyjä tuotoksia lukuun ottamatta varsinaiset sisustustyöt toteutti kirjaston ja kaupungin henkilökunta sekä paikallinen ompelimo. Muutostöiden aikana satunurkan vanhat istuintyyny, verhot ja muut tekstiilit vaihdettiin uusiin. Seinäpintoja, huonekaluja sekä tukirakenteita maalattiin satumetsän teeman mukaisesti ja nurkkaan hankittiin lisää irtotyynyjä ynnä muuta tarpeistoa. Satumetsän värimaailmassa ja uudistusratkaisuissa noudatettiin lasten ideoita ja heidän valitsemiaan teemoja. Uudistustöiden aikana kirjasto sai yhteistyön kautta kattavan valikoiman eläinaiheisia pehmoleluja Ähtäri Zoolta.

Uuden satunurkan avajaisia vietettiin lokakuussa 2015. Hankkeen molemmille kummiryhmille järjestettiin omat avajaiset, joissa he pääsivät ”vihkimään” Satumetsän käyttöön. Lisäksi kirjastossa järjestettiin kaikille avoimet avajaiset. Avajaisiin oli järjestetty ohjelmaa ja tarjoilua.

Hankkeen puitteissa kirjaston satunurkkaan järjestettiin kaksi vierailua joulukuussa 2015. Tuulilaakson satutuokiossa seinäjokelainen lastenkirjailija Mervi Heikkilä luki lapsille satujaan. Murupumpulan askartelupajassa lapset pääsivät askartelemaan jouluisia eläinhahmoja kuvittaja Kristiina Mäkimattilan ohjaamana. Valmiit työt sai viedä mukaan kotiin joulukoristeiksi tai jättää kirjaston satunurkkaan Kristiinan tekemälle metsätaustalle satumetsän asukkaiksi. Vierailuiden lisäksi kirjastossa järjestettiin viisi kertaa satutuokiot, joihin lapset saivat vanhempiansa kanssa osallistua kuuntelemaan satuja ja viettämään aikaa uudistetussa satunurkkauksessa.

Hankkeen tiedotuksessa pyrittiin informoimaan alueen asukkaita ja eritoten kirjaston sekä satunurkan käyttäjäkuntaa hankkeesta, sen etenemisestä sekä mahdollisista muutostöiden aiheuttamista käyttökatkoista. Hankkeen tärkeimmistä vaiheista tiedotettiin paikallislehtiin. Lisäksi kirjasto julkaisi omilla internet- ja Facebook-sivuillaan tiedotteita ja kuvia hankkeesta ja sen etenemisestä. Uuden satunurkan avajaisista sekä kirjailija- ja taiteilijavierailuista tiedotettiin edellä mainittujen keinojen lisäksi myös mainoksilla ähtäriläisten kauppojen ja kirjaston ilmoitustauluilla. Hanke sai hyvin medianäkyvyyttä. Paikallislehdistä Ähtärinjärven Uutisnuotta, Ilk-

ka, Viiskunta sekä Ykköset! julkaisivat hankkeen tiedotteet lehdissään. Lisäksi ideointityöpajoihin sekä avajaisiin saapui toimittajia jutuntekoon. Hanke oli kokonaisuutena selvästi ainutlaatuinen ja sitä kohtaan osoitettiin mielenkiintoa laajalti. Ilmeisesti osallistava suunnittelu ei ole toimintatapana kovin tunnettu ja sen tarjoamat mahdollisuudet erilaisissa suunnitteluprojekteissa herättivät kiinnostusta.

3 TUTKIMUSKÄSITTEET JA METODIT

3.1 Osallistaminen

Käsitteen *osallistaminen* tarkka määrittelemine on hankalaa termin laajuuden ja sen tiimoilta käytävän kirjallisen keskustelun vuoksi (Longo 2005, 3). Osallistaminen on monien eri alojen käyttämä toimintamalli ja se määritellään jokaisessa hieman eri tavalla (Wiio-von Konow 2006, 3). Termi pohjautuu *osallisuuteen*. Rouvinen-Wilenius (2013, 10) määrittelee osallisuuden osallistumisen mahdollistamaksi tunnepohjaiseksi ja yhteenkuuluvuuteen liittyväksi kokemukseksi, jossa henkilö voi sitoutuneesti ja aktiivisesti vaikuttaa itseään ja ympäristöään koskeviin asioihin. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (2016) mukaan osallisuus on tunnetila, joka syntyy kun ihminen osallistuu jonkin yhteisön toimintaan. Tällaisia yhteisöjä voivat olla esimerkiksi koulu, työpaikka sekä harrastus- tai järjestötoiminta. Näissä yhteisöissä osallisuus ilmenee jäsenten välisenä arvostuksena, tasavertaisuutena ja luottamuksena, sekä mahdollisuutena vaikuttaa.

Yhteiskunnassa osallisena oleminen tarkoittaa, että jokaisella on mahdollisuus terveyteen, koulutukseen, työhön ja toimeentuloon, asuntoon sekä sosiaalisiin suhteisiin. Kansallisella tasolla osallisuus on yksi demokratian peruspilareista ja mahdollistaa yksilön tasavertaisen osallistumisen ja vaikuttamisen itseään koskeviin asioihin yhteiskunnassa. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2016.)

Osallistuminen voidaan nähdä toimintana joka mahdollistaa osallisuuden. Tämä voi olla aktiivista tai passiivista. *Osallistaminen* on keino, jolla mahdollistetaan yksilön tai yhteisön omaehtoinen osallistuminen ja asioihin. Auvisen ja Liikkan (2015, 5) mukaan osallistamisella tarkoitetaan toimintatapaa, jossa hyödynnetään eri toimijoiden ideoita ja osaamista yhteisesti sovittujen tavoitteiden toteuttamiseksi. He painottavat, että osallistamisen päätavoitteena on suunnitella ja toteuttaa muutoksia ja parannuksia nykytilaan. Tällöin pääperiaatteena kaikissa osallistamisen muodoissa mukana olevien yksilöiden tai yhteisöjen näkeminen toiminnan toteuttajina eli subjekteina, vastakohtana toiminnan kohteena eli objektina olemiselle. Wiio-von Konow (2006, 3) määrittelee osallistamisen toiminnaksi, jolla pyritään lisäämään ihmisen vaikutusmahdollisuuksia hänen omaan elämäänsä liittyvissä

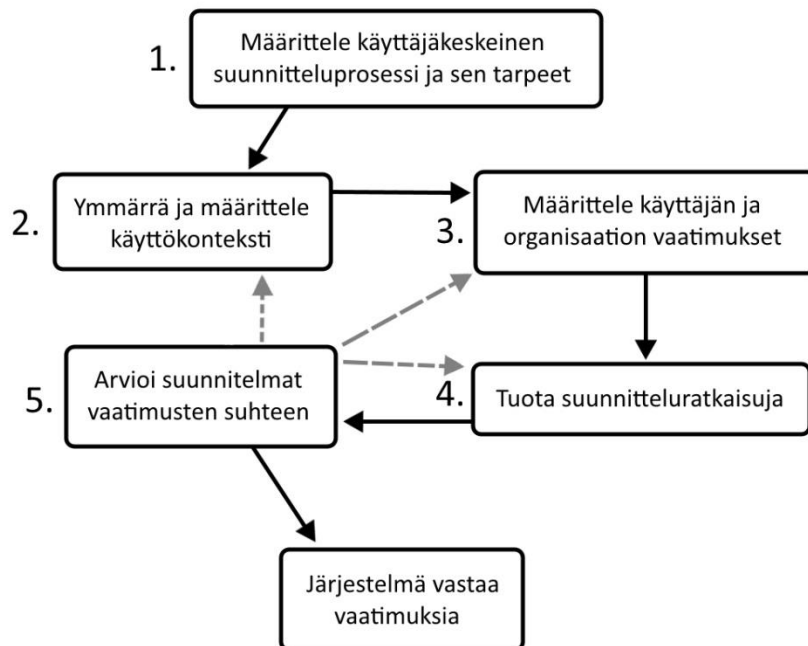
asioissa. Hän korostaa, että vaikka termiä käytetään monilla eri aloilla hieman eri tavalla, pääperiaate osallistamisessa on vahvistaa ihmisen osallisuutta ja kokemusta osallisuudesta johonkin tärkeään.

3.2 Osallistava- ja käyttäjäkeskeinen suunnittelu

Osallistava suunnittelu on toimintatapana läheistä sukua käyttäjäkeskeiselle suunnittelulle. Monesti puhutaan myös käyttäjälähtöisestä suunnittelusta. Molempien menetelmien päätavoite on yleensä sama, eli pyrkimys tuottaa käyttäjien tarpeita ja toiveita vastaava hyödyllinen tuote tai palvelu. Käyttäjäkokeemukset ovat myös tärkeä osa molempien suunnitteluprosessia.

Käyttäjäkeskeisen suunnittelun lähtökohtina pidetään käyttäjien tarpeita ja toiveita. Tuotetta lähdetään räätälöimään käyttäjäpalautteen ja -kokemuksen kautta. Tuotteen tekijä on koko projektin ajan vuorovaikutuksessa käyttäjien kanssa (Keinonen). Osallistavaan suunnitteluun verrattuna käyttäjän rooli on usein passiivisempi, eli hän ei ole välttämättä tekemisissä muiden käyttäjien kanssa vaan kommunikoi suoraan tuotteen tekijän kanssa. Käyttäjäkeskeiselle suunnittelulle on useita eri menetelmiä, joista esimerkkinä kansainvälinen standardi ISO 9241–210 (2015).

Käyttäjäkeskeiseen suunnitteluprosessiin kuuluu tarvittaessa uudelleen toistettavina vaiheina käyttökontekstin ymmärtäminen ja sen määritteleminen, käyttäjävaatimusten ja organisaation vaatimusten määritteleminen, suunnitteluratkaisujen tuottaminen sekä evaluointi (Kuvio 1). Kyseisen standardin aiemman version ISO 13407:n esittelyssä (European MultiMedia Usability Services 199) todetaan, käytettävyyden mittaavan, kuinka käyttökelpoinen tuote on tietyssä käyttötilanteessa saavuttaakseen määritellyt tavoitteet tuloksellisesti. Tällöin käyttäjien yksilöllisiä ominaisuuksia tulisi tutkia alusta lähtien tarkkaan suunnitteluvaiheessa. Tällaisessa käyttäjäkeskeisessä iteroivassa suunnittelussa hyödynnetään eri alojen asiantuntijuutta ja niiden välistä vuorovaikutusta. Bevanin ja Cursonin (1999, 137–138) mukaan käyttäjäkeskeisen suunnittelun eri vaiheiden läpikäynti takaa, että lopullinen tuote täyttää sille asetetut kriteerit. He korostavat suunnitteluvaiheen raportoinnin tärkeyttä. Tällöin seuraavilla iterointikiertoilla tuotetta voidaan parantaa palautteen mukaan.

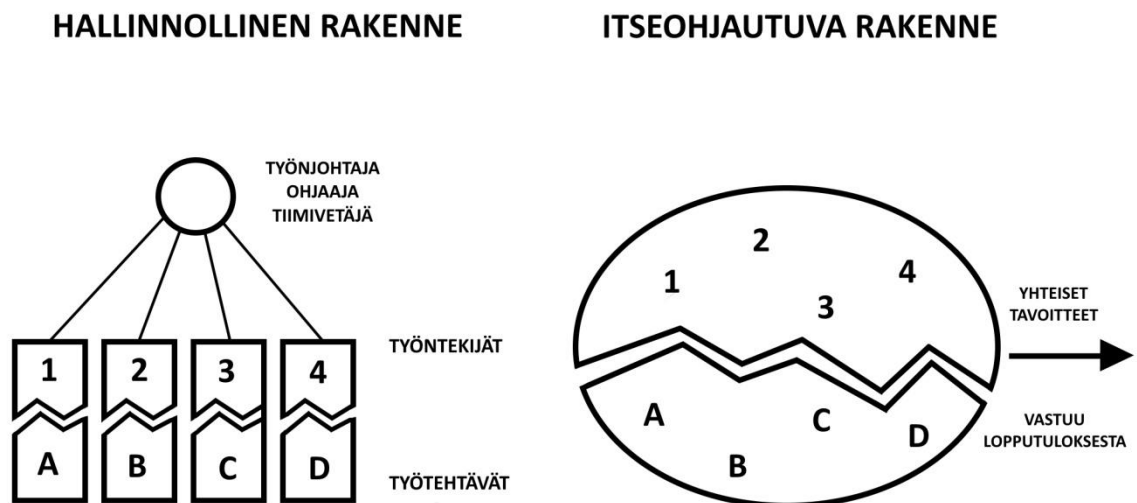
Kuvio 1. Käyttäjäkeskeisen suunnittelun vaiheet, yhteenveto standardimäärittäyksestä (ISO 9241–210, 2015).

Osallistavassa suunnittelussa lopullisen tuotteen tai palvelun käyttäjän rooli on usein aktiivisempi. He ovat yhdessä mukana suunnittelemassa tuotetta ja lopputulos syntyy vuorovaikutuksessa käyttäjien ja tekijän kanssa. Osallistavassa suunnittelussa prosessin toimintatavat kehittyvät ja muokkautuvat jatkuvasti (Auvinen & Liikka 2015, 5). Tällöin lähtökohtana on eri toimijoiden monitahoinen ja jatkuva vuoropuhelu ja toiminnalle voidaan löytää uusia ja yllättäviäkin suuntia. Osallistavaan toimintatapaan kuuluu näin ollen jossain määrin myös epävarmuuden sieto.

Viimeaikainen tutkimus viittaa siihen, että suunnittelijat kehittävät innovatiivisempia ideoita ja konsepteja työskennellessään osallistavassa ympäristössä toistensa kanssa kuin työskennellessään yksin (Mitchell ym., 2015). Osallistamalla voidaan rohkaista projektissa mukana olevia käyttämään omaa luovuuttaan ja yksilöllisyytään voimavarana. Eri toimijoiden vuorovaikutuksella ja avoimella sekä rakentavalla työskentelyllä syntyy usein myös enemmän ideoita ja tätä kautta mahdollisia ratkaisuja tai parannusehdotuksia. Auvinen ja Liikka (2015, 8) painottavatkin, että monipuolisella ja useasta eri näkökulmasta ongelmaa ratkovalla ryhmällä voi kehit-

tää toimivampia ratkaisuja kuin pelkästään rajatulla alan asiantuntijoista koostuvalla joukolla. Yrity maailmassa osallistavan suunnittelun menetelmää vastaa monilta osin itseohjautuvan organisaation malli.

Itseohjautuvassa organisaatiossa toiminnan perusajatuksena on se, että vastuu työryhmän tehtävistä kuuluu kokonaan sen jäsenille ja työskentely tapahtuu ilman muodollista johtajaa (Lehtinen 2015). Tällaisessa toimintamallissa työtehtävät tulevat prosessista eivätkä pelkästään esimiehen kautta. Näin ollen esimiehen tehtävä on varmistaa työryhmälle toimivat työskentelyolosuhteet sekä työssä tarvittavat tiedot luoden edellytykset siihen, että työryhmä johtaa itse itseään. Alla oleva esimerkki (kuvio 2) havainnollistaa itseohjautuvan- ja hallinnollisen organisaation rakenteiden eroja.

Kuvio 2. Hallinnollisen- ja itseohjautuvan rakenteen erot. The Vaughan Consulting Groupin käyttämästä kuviosta tehty yhteenveto (The Vaughan Consulting Group 2014).

3.3 Sosiokulttuurinen innostaminen

Jyrki Hämäläinen (1999, 72) määrittelee sosiokulttuurisen innostamisen yhdeksi sosiaalipedagogiikan muodoksi. Hänen mukaansa se on työmenetelmä ja pedagogisen vaikuttamisen tekniikka, joka korostaa ihmisen tietoisuuden heräämistä ja

kasvua oman itsensä sekä yhteisönsä aktiiviseksi kehittäjäksi. Hän kuvailee sitä sosiaalisesti liikkeeksi, joka korostaa emansipaatiota ja osallistumista. Osallisuus onkin tärkeässä roolissa innostamisesta puhuttaessa. Yksi sosiokulttuurisen innostamisen tärkeimmistä tavoitteista on ehkäistä syrjäytyneisyyttä ja tarjota ihmisille mahdollisuuksia tulla osaksi yhteisöä (INTO). Yksinkertaisimmillaan tällainen osallisuus voi olla vain mukana olemista, eikä se edellytä aktiivista sitoutumista yhteisön toimintaan tai tavoitteisiin.

Kulttuurituotannon monipuolisissa ja vaihtelevissa työtehtävissä innostamisella on oma tärkeä roolinsa. Sitä hyödynnetään työskenneltäessä kaiken ikäisten ihmisten kanssa esimerkiksi erilaisissa kerhoissa ja teatteri- ja taideprojekteissa. Osallistaminen, eli henkilön osallisuuden mahdollistaminen, kuuluu olennaisesti innostamiseen. Osallistavassa toiminnassa on usein henkilö, joka jollain tavalla ohjaa tilannetta. Kurki (2000, 80–81) käyttää termiä innostaja. Hänen mukaansa innostajan voi periaatteessa nähdä sekä kasvattajana että ryhmänohjaajana, joka käyttää sosiokulttuurista innostamista välineenä. Tällöin hän antaa osallistujille mahdollisuuden toteuttaa heille ominaista kulttuurista ilmaisua ja vahvistaa niiden arvoa. Kurki kuvaileekin toiminnan lähtevän ihmisistä itsestään, ohjaajan tuntiessa itsensä parhaimmassa tapauksessa hyödylliseksi, mutta ei välttämättömäksi.

Wiio-von Konow (2006, 8) käyttää tässä yhteydessä nimitystä fasilitaattori tai fasilitoija (englanniksi 'facilitator'). Hän kirjoittaa, että termillä kuvaillaan esimerkiksi ryhmänohjaajaa, jonka tavoitteena on luoda suotuisat edellytykset ryhmän toiminnalle. Ryhmänohjaajan tai -johtajan rooli on toimia mahdollistajana, toiminnan käynnistäjänä sekä myötävaikuttajana täydentäen omalla tietämyksellään osallistujien omaa tietoa. Tällaiselta henkilöltä vaaditaan kykyä saada toiset innostumaan yhteisistä päämääristä ja ne ovat osa niin hyvän johtajan, kasvattajan kuin ohjaajan ammattitaitoa. (INTO.)

4 LAPSET TUTKIMUSKOHTENA

4.1 Tutkimuksen etiikka

Suomessa lasten lääketieteellisen tutkimuksen ikärajoista säädetään laissa (L 9.4.1999/488). Muille tieteenaloille ei ikärajoja ole määritelty tai ne vaihtelevat (Kuula, A 2008, 5). Lastensuojelulain mukaan lapsen omaa mielipidettä on kuultava siitä alkaen, kun hän täyttää 12 vuotta (L 13.4.2007/417). Tämä tarkoittaa, että lapsi voi itse tehdä päätöksen osallistumisestaan tutkimukseen ilman, että hänen vanhemmiltaan kysytään lupaa etukäteen. Kuulan (2006, 150) mukaan faktiset ikävuodet ohjaavina määreinä helpottavat tutkimuskäytäntöjä, mutta niillä ei voi suoraan määrittää ihmisen kypsyttä. Hänen mukaansa 12 vuoden ikärajakin on viitteellinen ja käytännössä rajat täytyy määrittää tapauskohtaisesti aihepiiristä ja tutkimustilanteesta riippuen.

Osallistuminen tutkimukseen pitäisi olla vapaaehtoista. Suomen perustuslain (L 11.6.1999/731) 6 §:n 3 momentin mukaan lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä ja heidän tulee saada vaikuttaa heitä itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Toisaalta huoltajalla on lapsenhuoltolain (L 8.4.1983/361) 4 §:n mukaan oikeus päättää lapsen hoidosta, kasvatuksesta, asuinpaikasta sekä muista henkilökohtaisista asioista. Edellä mainittujen lakitekstien yhteensovittaminen onkin usein hieman tulkinnanvaraista ja haastavaa.

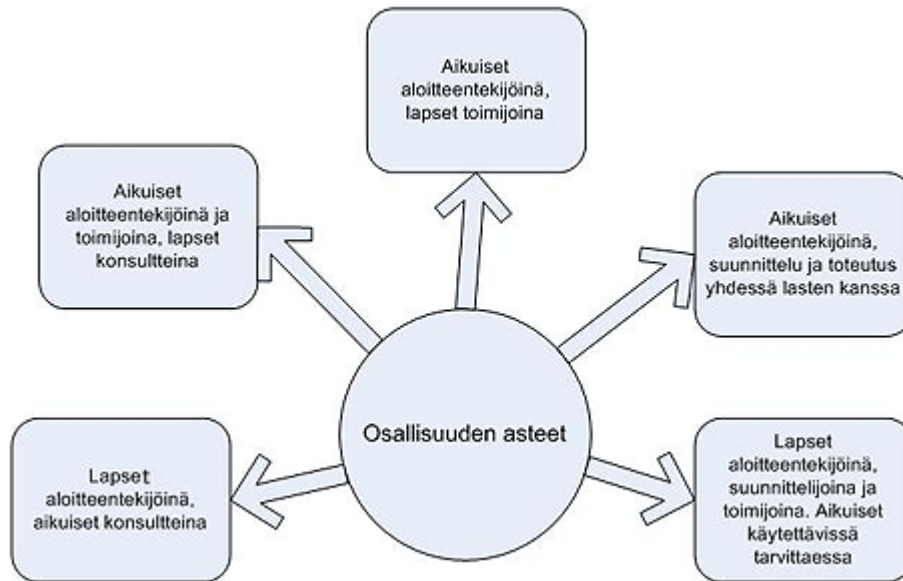
Kuula (2006, 148) kertoo, että lähtökohtana tulisi aina olla peruseriaate, jonka mukaan tulee kunnioittaa lapsen omaa tahtoa eikä pelkkä vanhempien suostumus riitä tutkimukseen osallistumiseen. Vapaaehtoisuutta pohtiessa on otettava huomioon vanhempien sekä muiden auktoriteettien vaikutus osallistumiseen. Tutkimustuloksiin vaikuttavista organisaatioista, instituutioista tai muista auktoriteeteista käytetään usein termiä *portinvartija* (Kuula 2006, 144–145). Kuulan mukaan portinvartijan rooli korostuu tutkittaessa ihmisiä, jotka ovat jollain tavalla alisteisessa asemassa tutkimustilanteessa ja tiedonkeruussa. Hän toteaa tilanteen ongelmalliseksi, mikäli tutkittavat kokevat olevansa jollain tavalla velvoitettuja osallistumaan. Lasten kohdalla portinvartijoiden rooliin nouseekin yleensä vanhempien lisäksi opettajat ja ryhmänohjaajat. Myös tietynlainen ryhmäpaine voi aiheuttaa tilanteita,

joissa tutkittavan osallistuminen ei ole välttämättä täysin vapaaehtoista. Kuulan (2006, 151) mielestä portinvartijoiden ongelmallisuus ilmenee käänteisesti myös tilanteissa, joissa lapsi itse olisi halukas osallistumaan tutkimukseen, mutta ylisuojelevat huoltajat eivät anna siihen lupaa. Lasten kanssa tulisi välttää tilanteita, joissa huoltajan luvan kysyminen voi vaarantaa tutkimustiedon keräämistä rajoittaen siten perustuslain turvaamaa tutkimuksen vapautta. (Tampereen yliopisto 2013.)

4.2 Lapset osallistavan suunnittelun kohderyhmänä

Lasten ollessa tutkimuskohteina on otettava huomioon heidän erilaisuutensa ja korostettava, että jokainen osallistuja on yksilö ja arvokas tiedonkeruussa sellaisenaan (Punamäki & Manninen 2014,12). Huomionarvoista lasten kanssa työskennellessä osallistavan suunnittelun menetelmiä käyttäen on osallisuuden taso. Punamäki ja Manninen (2014, 11) kuvaavat osallisuutta tikapuumallilla siten, että alemmilla askelmilla yksilöiden vaikutusmahdollisuudet ovat vähäiset. Mitä korkeammalle askelmilla edetään, sitä enemmän vaikuttamisen mahdollisuuksia hänellä on, olettaen että myös yksilön osallisuus lisääntyy samassa suhteessa.

Orasen (2016) mielestä tikapuumalli saattaa ohjata ajattelutapaan, jossa pyritään kiipeämään mahdollisimman korkealle ja petytään, jos se ei onnistukaan. Hän jatkaa, että aikuisten ja lasten yhteisessä toiminnassa osallisuus voi toteutua erilaisilla tavoilla riippuen siitä, mikä on tarkoituksenmukaista ja mahdollista (kuvio 3).

Kuvio 3. Osallisuuden asteet
(Oranen 2016)

Osallistavan suunnittelun tulosta tarkastellessa käyttäjälähtöisyys on avainasemassa. Auvisen ja Liikkan (2015, 9) mukaan osallistamisen tuotoksia voidaan tarkastella toiminnallisen laadun tai teknisen laadun näkökulmasta. Toiminnallisen laadun mittarina on, kuinka hyvin lopputulos vastaa asetettuja tavoitteita. Teknisen laadun näkökulmasta tarkkaillaan itse toteutusta ja sen toimivuutta. Tulosten tarkastelussa lasten kanssa tulisi välttää liian kriittistä suhtautumista saatuihin tuloksiin ja peilata onnistumista enemmän käyttäjäpalautteen, mielipiteiden ja kokemusten kautta. Oranen (2016) kiteyttääkin, että ratkaisevaa on lapsen oma kokemus siitä, että hän on tullut kuulluksi ja voinut olla mukana vaikuttamassa häntä koskeviin asioihin. Osallisuus toteutuu, kun lapselle syntyy kokemus siitä, että hän on tullut kuulluksi itselleen tärkeissä asioissa ja kuulemisella on ollut merkitystä.

5 OSALLISTAVA SUUNNITTELU OSANA KIRJASTOHANKETTA

5.1 Tutkimusasetelma ja tutkimuksen tavoitteet

Tutkimusasetelma on menettelytapojen kokonaisuus, jonka avulla voidaan vastata tutkimusongelmaan (Tiedonkeruu). Sadun merkit -hankkeen yhteydessä toteutetussa tutkimuksessa tutkimusongelman lähestyminen tapahtuu käyttäjälähtöisestä näkökulmasta kehittämistutkimuksena kvalitatiivisin tutkimusmenetelmin.

Kehittämistutkimuksessa pyritään kehittämään ratkaisuja tunnistettuihin tarpeisiin ja haasteisiin (LUMA). Tämän menetelmän vahvuus on, että tutkimuksesta syntyy sekä käytännön tarpeeseen kehitetty konkreettinen kehittämistuotos että myös teoriaa kehitetystä tuotoksesta ja kehittämisprosessista. Johnsonin (2015) mukaan kehittämistutkimus eroaa ratkaisevasti ”aiheesta” tehdystä tutkimuksesta, jossa prosessin lopputulosta tarkastellaan teorian valossa. Hänen mukaansa kehittämistutkimuksella haetaan konkreettisia parannuksia tuotteisiin, järjestelmiin ja käytäntöihin ja se paikantuu, eli tehdään tietyssä ajassa ja paikassa.

Tutkimuksen tavoitteet määriteltiin yhdessä toimeksiantajan Ähtärin kaupunginkirjaston kanssa. Pääfokuksena tutkimuksen suunnittelussa ja toteutuksessa oli tuottaa käytännön ratkaisuja satunurkan uudistukseen Sadun merkit -hankkeen puitteissa. Lasten osallisuus tutkimuksessa oli tärkeää, jotta lopullinen tuote olisi käyttäjälähtöinen ja vastaisi heidän ideoitaan ja tarpeitaan. Toimeksiantajan tavoitteiden lisäksi omakohtainen lähtökohtani oli osallistavan suunnittelun tutkiminen ja käytännön testaaminen tiedonkeruun menetelmänä.

5.2 Kohderyhmät

Karlssonin (2003, 29) mukaan lasten kulttuuri on yleensä aikuisten tekemää kulttuuria lapsille. Hänen mielestään esimerkiksi lasten kirjat, teatteri ja laulut ovat kaikki aikuisten tekemiä ja niitä harrastetaan usein aikuisten johdolla.

Sadun merkit -hankkeen kantavana tavoitteena oli ottaa lapset osaksi suunnittelu-prosessia. Kohderyhmien jäsenet pääsisivät itse suunnittelemaan, ideoimaan ja

rakentamaan satunurkkaa. Näin lopputuloksessa huomioitaisiin nimenomaan heidän näkökulmansa ja toteutus olisi mahdollisimman käyttäjälähtöinen.

Osallistuminen hankkeen työpajoihin oli vapaaehtoista ja niissä pyrittiin minimoimaan niin sanottujen portinvartijoiden roolia ja vaikutusta lopputuloksiin. Mukana olemisesta pyrittiin tekemään mahdollisimman hauskaa ja mikäli lapsi niin tahtoi, annettiin hänelle mahdollisuus käyttää kirjaston ja satunurkan palveluita omaan vapaaseen tahtiin.

Hankkeen kohderyhminä olivat pääasiassa alle 13-vuotiaat lapset. Tutkimukseen osallistuivat Ähtärin Otsonkoulun 1B-luokka sekä koulun yhteydessä toimivan esiopetuksen Kamari-ryhmä. Lisäksi käyttäjäkokemuksia ja palautetta uudesta satunurkasta kerättiin kirjastossa kuukausittain pidettyjen satutuokioiden yhteydessä. Tutkimukseen osallistuneet ryhmät valittiin yhdessä Otsonkoulun rehtorin sekä esiopetuksen vastaavan lastentarhanopettajan kanssa. Ryhmien valinnassa vaikuttavia tekijöitä olivat lasten ikä, ryhmän koko, ryhmien aikataulut ja mahdollisuus osallistua tutkimustilanteisiin. Ryhmien määrä rajattiin kahteen aikataulullisista syistä. Ryhmien ohjaajat ja opettajat olivat pyytäneet luvat vanhemmilta lasten osallistumisesta tutkimukseen.

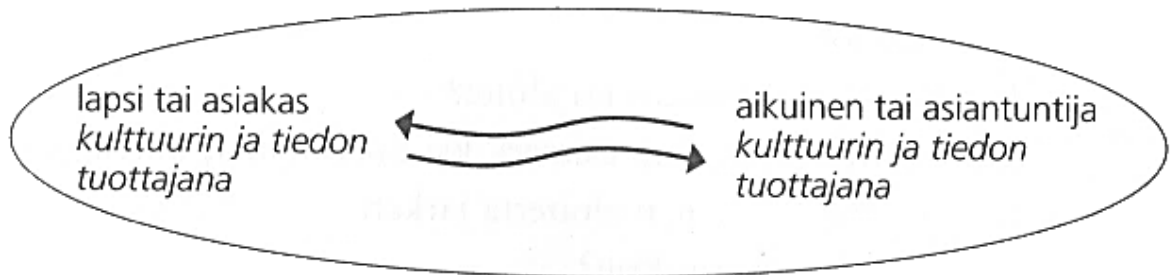
5.3 Ideointityöpajat

Otsonkoulun 1B-luokan ideointityöpaja järjestettiin 23.4.2015. Luokalla oli 19 oppilasta, joista 18 pääsi mukaan työpajaan. Ollinkulman esikoulun Kamari-ryhmän ideointityöpaja oli 29.4.2015. Ryhmässä oli 17 lasta, joista 16 oli paikalla. Ideointityöpajojen tarkoituksena oli kerätä ryhmien lapsilta käyttäjäkokemuksia, ideoita sekä parannusehdotuksia uutta satunurkkaa varten.

Karlsson (2003, 34) kirjoittaa, että tiedon kerääminen lapsilta käytännön työssä on haasteellista. Hänen mielestään lapset ovat tottuneet siihen, että heiltä kysytyt kysymykset eivät ole aitoja vaan sellaisia, joihin aikuinen jo tietää vastauksen tai kysymällä yrittää saada lapset toimimaan haluamallaan tavalla.

Ideointityöpajoissa keskeisenä periaatteena oli luoda mahdollisimman rento ja miellyttävä ilmapiiri, joka ruokkisi lasten luovuutta ja mielikuvitusta. Käytin toiminta-

tapaa, jota Karlsson (2014, 221) kutsuu *kohtaavaksi ja osallistavaksi toimintakulttuuriksi* (kuvio 4).

Kuvio 4. Kohtaava osallisuuden toimintakulttuuri (Karlsson 2014, 221)

Tämän metodin lähtökohtana on työpajan vetäjän aito kiinnostus lapsen ajatusmaailmaan sekä molemminpuolinen kumppanuus aktiivisina ja luovina tiedon tuottajina. Vetäjä ei niinkään puhu *lapsille* vaan keskustelee *lasten kanssa*. Osallistujat pyritään ottamaan mahdollisimman hyvin mukaan keskusteluun ja suunnitteluun välttämällä heidän asettamistaan toiminnan kohteiksi.

Ideointityöpajojen sisältö noudatti molemmilla tutkimusryhmillä samaa kaavaa. Ne alkoivat siten, että lapset saivat touhuilla muutaman minuutin keskenään kirjastossa ja etsiä itselleen mieluisan paikan vanhasta satunurkasta. Tämän jälkeen hankevetäjä esitteli itsensä ja kertoi lyhyesti hankkeesta ja tulevasta työpajasta. Esitelyiden jälkeen lapsilta kysyttiin muutamia kysymyksiä koskien käyttäjäkokemuksia vanhasta satunurkasta. Kun kysymyskierros oli saatu päätökseen, luettiin lapsille ääneen pari lyhyttä eläinaiheista satua. Satujen jälkeen keskusteltiin, millainen olisi lasten mielestä ”unelmien satunurkka”, eli mitä kaikkea tulisi lasten mielestä ainakin olla toiveet täyttävässä satunurkassa. Tässä vaiheessa välteltiin suorien kysymysten esittämistä, vaan sen sijaan pyrittiin aikaansaamaan laajaa keskustelua ja spontaania ideointia lasten sekä ohjaajien kesken. Kaikki ideat kirjattiin ylös.

Keskusteluhetken päätyttyä osallistujat jaettiin pienempiin ryhmiin, joissa he saivat valita tulevan satunurkan väriteemat hankevetäjän etukäteen hankkimista värikor-

teista. Ryhmät valitsivat mieluisimmat värikortit ja esittelivät ne muille ryhmille. Väriehdotukset kerättiin talteen hankkeen uudistustöitä varten.

Työpajojen lopuksi osallistujille kerrottiin, että heidät kutsutaan mukaan askartelutyöpajaan, jossa he voivat itse toteuttaa muutoksia satunurkkaan. Lisäksi heille järjestettäisiin omat avajaiset uudistetussa satunurkassa syksyllä. Työpajat päätettiin kiitoksilla ja aplodeilla.

5.3.1 Käyttäjäkokeemukset vanhasta satunurkasta

Ideointityöpajojen alussa lapsilta kyseltiin käyttäjäkokeuksia vanhasta satunurkasta. Kyselyyn osallistui Otsonkoulun 1B-luokalta 18 oppilasta ja Ollinkulman esi-koulun Kamari-ryhmästä 16 lasta. Ryhmiin viitataan tässä luvussa jatkossa pelkillä lyhennetyillä nimityksillä.

Ennako-oletuksena oli, että koska hankkeen kohderyhmät koostuivat alle 13-vuotiaista lapsista, kirjaston satunurkkaa käytetään muuhunkin kuin lukemiseen. Oli kuitenkin kiinnostavaa ja hankkeen sekä kirjaston toiminnan kehittämisen kannalta tärkeää päästä kysymään suoraan heidän käyttäjäkokeuksistaan. Kirjaston henkilökunnalla ei ollut tarkkaa käsitystä satunurkan käytöstä, eikä sitä ole ennen erityisemmin tutkittu tai seurattu. Kysymykset esitettiin hankevetäjän esittelyn jälkeen lasten ollessa mukavasti istumassa tai makoilemassa satunurkan tyynyillä. Tilanteessa pyrittiin välttämään suoraviivaista kysymys-vastaus -kyselyä ja rennomman ilmapiirin aikaansaamiseksi kysymysten välissä keskusteltiin ja pohdittiin vastauksia ryhmän kesken. Kysymykset oli muotoiltu siten, että kyllä-vastauksen merkiksi lapsi nosti käden pystyyn. Kaikki vastaukset ja kommentit kirjattiin ylös.

Ensimmäisenä lapsilta kysyttiin, kuinka moni oli käynyt ylipäätään Ähtärin kirjastossa ennen kyseistä ideointityöpajaa. Kaikki lapset molemmista ryhmistä vastasivat myöntävästi. Kun tiedusteltiin, kuinka moni oli käyttänyt kirjaston satunurkkaa aiemmin, selvisi, etteivät kaikki ole. Molemmissa ryhmissä oli yksi lapsi, joka ei ollut aiemmin satunurkassa vierailut. Syitä kieltäviin vastauksiin ei kysely, ettei vastaajia saatettu mahdollisesti ahdistavalta tuntuvaan tilanteeseen.

Seuraavat kysymykset koskivat sitä, kenen tai keiden kanssa satunurkassa on vierailtu. Kaikki satunurkassa vierailleet olivat käyneet siellä opettajan tai ryhmänohjaajan kanssa. Ryhmänohjaajat ja opettajat kertoivatkin, että he pyrkivät järjestämään luokille ja ryhmille mahdollisuuksien mukaan aikaa osallistua kirjaston kuukausittaisiin satutuokioihin. Molempien ryhmien kanssa tämä oli toteutunut. Vanhempien kanssa satunurkkaa oli käyttänyt Otsonkoulun ryhmästä 14 oppilasta ja Ollinkulman ryhmästä 9 ryhmäläistä. Isovanhempiensa kanssa vierailleita oli Otsonkoulun ryhmässä 6 ja Ollinkulman ryhmässä 5. Omien kavereiden kanssa satunurkassa oli käynyt Otsonkoulun ryhmän lapsista 11 ja Ollinkulman lapsista 2. Lisäksi ryhmiltä tiedusteltiin, oliko satunurkassa vierailtu muiden kuin edellä mainittujen henkilöiden kanssa. Sekä Otsonkoulun että Ollinkulman ryhmät mainitsivat omat sisarukset, joiden kanssa vierailleita oli molemmissa ryhmissä 9 lasta.

Seuraavaksi lapsilta kysyttiin, miten ja mihin satunurkkaa on käytetty. Lukemiseen ja kirjojen selailuun nurkkausta oli käyttänyt Otsonkoulun ryhmästä 8 oppilasta ja Ollinkulmasta 10 esikoululaista. Kirjaston ohjattuihin satutuokioihin koulun ulkopuolella oli osallistunut 2 lasta Otsonkoulun ryhmästä, Ollinkulmasta ei ketään. Erilaisia pelejä ja leikkejä satunurkassa oli harrastanut 14 otsonkoululaista ja 16 ollinkulmalaista.

Lopuksi keskusteltiin yhdessä muista paikan käyttötarkoituksista ja -kokemuksista. Otsonkoulun ryhmästä 9 oppilasta innostui selittämään, kuinka ovat hyppineet ja juosseet satunurkan istuimilla sekä riehuneet satunurkassa. Tätä vastaajat eivät ilmeisesti mieltäneet leikiksi, vaan toiminta oli selkeästi heidän mielestään vähintäänkin sallitun rajoilla. Huomionarvoista hankkeen kannalta oli se, etteivät kaikki satunurkassa vierailleet lapset ole lukeneet siellä, vaan käyttäneet nurkkausta leikkimiseen ynnä muuhun sellaiseen toimintaan.

5.3.2 Lasten toiveet ja ideat uuteen satunurkkaan

Käyttäjäkokemuskysymysten jälkeen ryhmille luettiin kaksi lyhyttä eläinaiheista satua. Satujen tarkoitus oli ylläpitää rentoa ja mukavaa ilmapiiriä sekä ruokkia lasten mielikuvitusta ideointia varten. Tämän jälkeen ryhmille kerrottiin, että vanha satunurkka uudistettaisiin Satumetsäksi ja että he saisivat olla suunnittelussa mu-

kana. Ryhmäläisiä ohjattiin tarvittaessa apukysymyksillä, mutta pääpaino oli lasten omassa dialogissa ja spontaanissa ideoinnissa.

Ideointiosiot alkoivat oletusten mukaisesti molemmilla ryhmillä hieman vaisusti, mutta paranivat huomattavasti loppua kohden, kun lapset rohkaistuivat keskusteluun. Kun heille selvisi, että heidän ideoitaan todella kuunneltiin, suuri osa lapsista oli silminnähden innoissaan. Tämä innostuneisuus näkyi ideoiden määrässä. Osion loppuvaiheessa keskustelu ja tarinankerronta oli todella vilkasta ja välillä tilannetta piti jopa rauhoitella. Keskustelu aloitettiin pohtimalla, millainen olisi ”unelmien satunurkka”, eli kuinka satunurkassa viihtyisi paremmin ja mitä kaikkea satunurkassa pitäisi heidän mielestään olla. Muita keskustelun aiheita olivat: millaiselta satumetsässä pitäisi lasten mielestä näyttää, mitä muita metsään ja eläimiin liittyviä satuja ja tarinoita he tietävät kuin heille kaksi ääneen luettua ja millaisia värejä satumetsässä tulisi olla. Lisäksi tiedusteltiin satumetsään toivottua tunnelmaa. Keskustelut etenivät polveilevasti ja muitakin ideoita esitettiin.

Otsonkoulun ryhmä aloitti luettelemalla erilaisia metsän eläimiä ja olentoja, puita sekä kasvillisuutta. Pian keskustelu kuitenkin ohjautui konkreettisiin ehdotuksiin ja satunurkan yksityiskohtiin. Satunurkan keskellä oleva suurehko, pyöreä valkoinen tukipilari oli heidän mielestään ruma ja olisi syytä maalata puuksi. Sitten he keksivätkin, että helpoiten siitä saisi koivun, kunhan vain maalaisi siihen mustia raitoja. Tämä idea oli erittäin hyvä ja hankkeen kannalta toteutuskelpoinen, koska siten pilarin saisi pienillä muutoksilla istumaan Satumetsän teemaan. Alussa ehdotettujen eläinten toivottiin olevan pehmoleluja, joilla voisi sitten leikkiä satunurkassa vieraillessaan. Erityisesti toivottiin kettua, karhua ja muitakin suomalaisia eläimiä.

Ryhmän mielestä lattia oli tylsä ja kova, ja siihen ideoitiin sammalmaton tyyppistä pehmustetta jolla voisi makoilla. Istuintyynytkin saisivat olla heidän mielestään metsään sopivammat. Irrallisina koristeina satunurkassa pitäisi heidän mielestään ehdottomasti olla lintuja katossa roikkumassa, ja lattiassa voisi olla eri eläinten jälkiä askelkuvioina. Käsinuket olisivat myös hauska lisä ja niitä voisi lasten mielestä käyttää esimerkiksi satutuokioissa.

Ollinkulman ryhmä aloitti huomattavasti vaisummin, osittain ehkä ryhmän lasten nuoremman iän vuoksi. Ryhmän lapset vaikuttivat muutenkin olevan hieman

ujompia. Päiväkodin ryhmänjohtajat olivat kuitenkin ammattitaitoisia ja saivat rohkaistua lapset keskusteluun, koska tiesivät ryhmänsä yksilöiden vahvuudet. Ryhmän ideat olivat myös yksittäisiä huomioita eläimistä, puista ja muista satumetsässä tavattavista asioista, jotka noudattelivat hyvin pitkälti edellisen ryhmän linjaa. Huomionarvoista oli, että he pureutuivat edellistä ryhmää tarkemmin yksityiskohtiin ja luettelivat monipuolisemmin esimerkiksi satumetsään kuuluvaa kasvillisuutta ja eläimiä. Tämä johtui todennäköisesti siitä, että kun alun ujouden jälkeen joku uskalsi sanoa jotain, muut rohkaistuivat ja keksivät samasta aihealueesta lisää asioita. Lennokkaitakin ideoita alkoi ponnahtella esiin. Kannatusta sai muun muassa karhun jäätelökioski sekä jonkinlainen lampi tai vesistö, jossa olisi kaloja ja muita vesieläimiä.

Erään lapsen muistaessa Aku Ankan alkoi muu ryhmä nopeasti luetella muitakin Disneyn hahmoja. Molemmat ryhmät innostuivat myös keksimään paljon sellaista, mikä ei varsinaisesti satumetsään kuulu, ainakaan perinteisessä mielessä. Mainittiin muun muassa robotit, lentokoneet ja helikopterit. Toisaalta kyse oli jokaisen omasta mielipiteestä, eikä mitään lasten ideoista tyrmätty vaan päinvastoin heitä kannustettiin jatkamaan aktiivisesti. Keskustelun aikana lasten mieleen tuli paljon eläin- ja metsäaiheisia satuja, joista he sitten ideoitaan ammensivat. Punahilkka, Kultakutri, Kolme pientä porsasta ja Iso paha susi olivat kaikille tuttuja. Myös vanhat suomalaiset eläinsadut vaikuttivat olevan muistissa ja niissä yleisimmin seikkailevat kettu, karhu ja susi mainittiinkin useaan kertaan.

Satumetsän tunnelma saisi olla ryhmien mielestä rauhallinen. Tämä onkin luonnollista satunurkan sijaitessa kirjastossa. Lähes kaikki olivat sitä mieltä, että paikan pitäisi olla hiljainen, jotta siellä voisi rauhassa keskittyä lukemiseen ja oleskeluun. Muutama Otsonkoulun ryhmän poika tosin toivoi kauhumetsää myrskyineen ja mustine pilvineen. Viihtyvyyttä oli pääsijalla, eli satunurkassa pitäisi olla kivaa ja mukavaa.

Eräs mielestäni hieno ja innovatiivinen ajatus oli äänimaailman luominen Satumetsään. Tämän idean ehdottaja suunnitteli, että satunurkassa voisi soida taustalla esimerkiksi lintujen laulua ja aiheeseen sopivaa rauhallista musiikkia tunnelman luomiseksi. Harmi, ettei tätä voitu hankkeen budjetin puitteissa toteuttaa. Ajatus sai paljon kannatusta kanssaryhmäläisiltä sekä kirjaston henkilökunnalta ja saate-

taan toteuttaa tulevaisuudessa. Tällaista äänitekniikkaa voisi hyödyntää myös esimerkiksi satutuokioissa.

Satumetsän värimaailman lapset valitsivat pienemmissä ryhmissä värikorteista. He saivat keskustella väreistä keskenään, ja tarkoitus oli valita ryhmän kesken yhteisesti muutama erilainen värikortti. Valittavien värien kirjo oli laaja, ja näistä valituista suurin osa oli metsäisiä ja liittyivät jollakin tavalla luontoteemaan. Joitain poikkeuksiakin oli, ja näissä valinnoissa oli havaittavissa selkeästi tyttöjen mieltymys punaisen sävyihin ja kirkkaisiin väreihin, poikien suosiessa sinistä ja muita tyypillisesti poikiin yhdistettyjä värejä. Lapset osasivat myös perustella valintansa eli mitä tarkoitusta varten mikäkin väri oli: vihreä ruohoa ja sammalta sekä puita varten, sininen vesiteemaan, keltainen aurinkoon, ruskea puiden runkoon ja niin edelleen.

Erot ryhmien vastauksissa ja tavassa kommunikoida selittyivät ikäeron, yksilöllisen kehityksen ja ominaisuuksien sekä ryhmän rakenteen eroavaisuuksilla. Mannerheimin lastensuojeluliiton Lapsi eri ikävuosina -opaslehtisessä (2015, 5) todetaankin, että lapsen aloitteellisuus ja ahkeruus kehittyvät paljon kuuden ja seitsemän ikävuoden aikana kehityksen ollessa yksilöllistä. Näin ollen ryhmien välillä saattoi havaita jonkin verran eroavaisuuksia keskustelun tasossa ja saatujen ideoiden määrässä sekä laadussa.

Molemmilla ryhmillä keskusteluissa toistuivat usein samat teemat. Satunurkan uudistuksessa toteutettavien ideoiden koonti helpottui, koska ryhmäläisiä oli paljon ja ideoita saatiin runsaasti. Opettajat ja ryhmänohjaajat yllättyivät, kuinka rohkeasti lapset lähtivät mukaan ideointiin ja kuinka paljon hyviä ideoita heiltä lopulta tuli. Ideointityöpajoista jälkeensä saatu palaute oli myös hyvää. Lapset olivat opettajan mukaan puhuneet ideointityöpajasta vielä pitkään sen jälkeen koulussa. Opettajat sekä ryhmänohjaajat olivat kiitollisia mahdollisuudesta osallistua hankkeeseen ja sen tarjoamaan selkeästi erilaiseen, vaihtelevaan ja mukavaan ohjelmaan.

5.4 Askartelutyöpajat

Ideointityöpajojen jälkeen kummiryhmille järjestettiin askartelutyöpajat, joissa lapset pääsivät tekemään koristeluita satunurkkaan omien ideoidensa pohjalta. Työ-

pajan tuotokset laitettaisiin esille satunurkkaan ja sen läheisyyteen. Askartelutyöpajat toteutettiin kahtena eri päivänä opettajien ja ryhmänohjaajien avustuksella Ähtärin Pirkanlinnan kuvataideluokassa. Aluksi lasten kanssa muisteltiin, mitä teemoja ja tunnelmia ideointityöpajoissa oli tullut esille. Tämän jälkeen heillä oli mahdollisuus toteuttaa omia ideoitaan annetuista materiaaleista omaan vapaaseen tahtiinsa. Aikaa askartelutyöpajoihin oli varattu noin puolitoista tuntia.

Otsonkoulun ryhmän ideointityöpajassa heräsi paljon keskustelua satuolentoista ja satumetsän asukkaista, kuten peikoista, keijuista ja menninkäisistä. Heidän kanssaan askartelutyöpajassa päätettiin toteuttaa kyseisiä olentoja. Näiden askartelussa hyödynnettiin erilaisia luonnonmateriaaleja kuten oksia, kaarnaa, sammalta ja jäkälää sekä lisäksi kangastilkkuja ynnä muita askartelutarvikkeita. Työpajaa varten oli valmistettu muutama peikko ja keiju malliksi. Lapset olivat askartelutyöpajasta innoissaan eikä heitä juurikaan tarvinnut kannustaa tai kehottaa työskenteleeseen. Pajan aikana jokainen ehti valmistaa useamman asukin satunurkkaan.

Ollinkulman ryhmän kanssa ideointityöpajoissa nousi esille muun muassa erilaiset värikkäät linnut. He pääsivät askartelemaan sellaisia kartongista, joiden mallina käytettiin omaa kättä. Nämä olivat helppoja ja nopeita toteuttaa esikouluikäisten lasten kanssa. Jokaisesta linnusta tuli uniikki ja lasten mielestä oli kivaa, että he saivat jättää oman kädenjälkensä kirjaimellisesti uuteen satunurkkaan.

5.5 Palaute, päätelmät ja pohdinnat

Lapsilta kyseltiin palautetta uudesta satunurkkauksesta avajaisten yhteydessä. Moni huomasi ilokseen, että satumetsästä löytyi useita heidän ryhmänsä keksimiä ideoita. Avajaisissa käytettiinkin aikaa uusien yksityiskohtien etsimiseen ja niistä keskustelemiseen. Positiivista palautetta tuli eritoten uusista istuintyynyistä ja säkkituolista sekä monista eläinaiheisista pehmoleluista. Nämä lisäsivät lasten mukaan satunurkkauksen viihtyisyyttä oleellisesti. Uudet satunurkkauksen kiertävät verhot olivat heidän mielestään hyvät, koska niillä tilan saa rajattua ja nurkkaus jää piiloon, ikään kuin metsän siimekseen. Opettajat, ryhmänohjaajat sekä kirjaston henkilökunta pitivät siitä, että satunurkkauksen väriteema oli hillitty ja yleisilme va-

loisa sekä tilava. Tämä luo heidän mielestään hyvät puitteet monipuoliselle ja luovalle satunurkkauksen käytölle.

Lasten ihmetellessä monien ideoiden puuttumista heille kerrottiin, että kaikkia suunnitelmia ei ollut mahdollista toteuttaa eikä kaikkia uusia tuotoksia laitettu nurkkaukseen samaan aikaan. Satunurkkaus jätettiin tarkoituksella melko avoimeksi mahdollistaen uusiutuvien koristeiden ja yksityiskohtien käytön esimerkiksi vuodenaikojen mukaan. Avajaisissa askarreltiin jo syksyä ja talvea varten lintu- ja lumiaiheisia koristeita ikkunoihin (kuva 5).

Kuva 5. Satumetsän avajaiset 7.10.2015

Luonnollisestikaan tämänkaltaisessa projektissa kaikkia saatuja ideoita ei voida toteuttaa, eikä se ole välttämättä edes tarkoituksenmukaista. Tärkeintä oli valikoida hankkeen budjetille ja aikataululle sopivimmat ja toteuttamiskelpoisimmat ideat. Huomioon tuli ottaa myös kirjaston ilmapiiri ja uudistusten yhteensovittaminen sinne siten, että lopputulos olisi sopusuhtainen ja linjassa kirjaston teemojen kanssa.

Satunurkan pääteema sovittiin jo hankkeen alkuvaiheessa, jotta ideointityöpajoissa käytettävissä ollut rajallinen aika saataisiin kohdennettua itse ideointiin ja konkreettisiin muutosehdotuksiin. Punamäen ja Mannisen (2014, 11) esittämää osallisuuden tikapuu-mallia mukaillen Sadun merkit -hankkeessa lasten osallisuuden taso oli jossain tikapuiden keskikohdalla. Tämä johtui pitkälti käytännön sanelemista syistä, kuten eri osapuolten aikatauluista ja hankkeen budjetista. Sekä osallistavan suunnittelun kannalta että sosiokulttuurisen innostamisen näkökulmasta olisi ollut parempi, että ideointiaikaa lasten kanssa olisi ollut enemmän. Tämä olisi mahdollistanut entistäkin luovemman toimintaympäristön ja lasten ideoiden jalostamisen. Toisaalta voidaan olettaa heidän käsitelleen hankkeen työpajoissa läpikäytyjä asioita myös niiden ulkopuolella keskenään ja näin ollen saaneet aikaan osallistamisen kannalta tärkeää keskustelua ja vuorovaikutusta. Tätä oletusta tukee opettajien ja ryhmänohjaajien kommentit lasten innostuneisuudesta ja halusta puhua satunurkan asioista työpajojen jälkeenkin.

Jatkoa ajatellen kyseisenlaisten projektien budjetointi ja aikataulutus onkin syytä suunnitella tarkkaan, että osallistamiseen, innostamiseen ja suunnitteluun jäisi enemmän aikaa, suunnittelun pohjalta saatuja ideoita voitaisiin toteuttaa monipuolisemmin ja lapset voitaisiin ottaa paremmin mukaan myös käytännön toteutusvaiheeseen. Vastaavia kehittämisprojekteja olisi hyvä miettiä myös muiden rahoitusratkaisuiden kautta. Sadun merkit -hankkeen saaman positiivisen palautteen jälkeen näkisin, että tämänkaltainen toiminta aidosti kiinnostaisi eri yhteistyökumppaneita ja organisaatioita. Tämän opinnäytetyön keräämä tutkimustieto on varmasti hyödyksi kirjastolle tulevaisuudessa, mikäli lasten palveluita siellä aiotaan kehittää edelleen jatkossa.

6 LOPUKSI

Sadun merkit oli hankkeena mielenkiintoinen, tarpeellinen ja kasvattava. Työ vaikutti aihepiiriltään aluksi hyvin pieneltä, jopa vähäpätöiseltä, mutta samalla taas kovin suurelta. Mielestäni ei ole mitään syytä väheksyä lasten tarpeita, toiveita ja niiden tutkimista.

Koin opinnäytetyön tekemisen mielekkääksi osana hanketta ja toimeksiantoa. Eri-tyisen kasvattavaa prosessissa oli lasten kanssa työskentely ja siitä saatu kokemus. Oli erittäin antoisaa olla mukana suunnittelutuokioissa lasten kanssa ja huomata, kuinka erilaisia ideoita he kehittivät ja miten eri tavalla he näkivät pienetkin yksityiskohdat aikuisiin verrattuna. Pidin tärkeänä, että lasten omat, persoonalliset mielipiteet tuotiin esille tämän työn aikana ja että heille pystyttiin tarjoamaan keino vapaaseen itseilmaisuun ja villiinkin ideointiin. Lopputuloksen kannalta tällainen lähestymistapa oli minusta oikea.

Työn sosiokulttuurinen painopiste tukee vahvasti suuntautumistani opinnoissa ja tämän projektin herättämä motivaatio antoi kipinän työskennellä aiheen parissa jatkossakin. Tämä opinnäytetyöprosessi opetti minulle työskentelyä erilaisten ihmisten ja ryhmien kanssa. Pääsin soveltamaan aiemmin harjoiteltuja sosiokulttuurisen innostamisen oppejani ja kehittämään tiedonhankintataitojani osallistavan suunnittelun menetelmiä käyttäen.

LÄHTEET

- Auvinen, A-M. & Liikka, P. 2015. Osallistamisen käsikirja. [Verkkojulkaisu]. Hämeenlinna: Suomen eOppimiskeskus ry. [Viitattu 23.7.2015]. Saatavana: [http://wiki.eoppimiskeskus.fi/download/attachments/26411093/eO_AVO2_Osallistami-
sen_k%C3%A4sikirjaA5_48_4%20%281%29.pdf?version=1&modificationDate=1424096301000&api=v2](http://wiki.eoppimiskeskus.fi/download/attachments/26411093/eO_AVO2_Osallistamisen_k%C3%A4sikirjaA5_48_4%20%281%29.pdf?version=1&modificationDate=1424096301000&api=v2)
- Bevan, N & Curson, I. 1999. Planning and implementing user-centred design. [Verkkojulkaisu]. New York: ACM Press. Saatavana The ACM Digital Library – tietokannasta. Vaatii käyttöoikeuden.
- European MultiMedia Usability Services. 1999. Introduction to ISO 13407. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 18.4.2016]. Saatavana: <http://www.ucc.ie/hfrg/emmus/methods/iso.html>
- Hämäläinen, J. 1999. Johdatus sosiaalipedagogiikkaan. Kuopio: Kuopion yliopisto.
- INTO. Ei päiväystä. Osallistu: Osattomuudesta osallisuuteen. [Verkkosivusto]. Vantaa: Opintokeskus Kansalaisfoorumi. [Viitattu 27.4.2026]. Saatavana: http://www.innostaja.net/sivu.php?artikkeli_id=23
- ISO 9241-210:2010. Päivitetty 2015. Ergonomics of human-system interaction -- Part 210: Human-centred design for interactive systems. [Verkkojulkaisu]. Vernier: International Organization for Standardization. [Viitattu 18.4.2016]. Saatavana ISO – tietokannasta. Vaatii käyttöoikeuden.
- Johnson, E. 2015. Tutkimus joka ajaa muutosta ja ratkaisee ongelman. [Blogimerkintä]. Centria ammattikorkeakoulu. [Viitattu. 20.4.2016]. Saatavana: <https://centriaamk.wordpress.com/2015/12/18/kehittamistutkimusta-ja-ongelmanratkaisua-yamk-opinnaytetoissa/>
- Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas: Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylä: Suomen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.
- Karlsson, L. 2003. Sadutus: Avain osallistavaan toimintakulttuuriin. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Karlsson, L. 2014. Sadutus: Avain osallistavaan toimintakulttuuriin. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Keinonen, T. Ei päiväystä. [Haastattelu]. Artikkelissa: Mistä on kyse: käyttäjälähtöinen suunnittelu. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Muotoilutarinat.fi [Viitattu 6.4.2016]. Saatavana:

<http://www.muotoilutarinat.fi/fi/artikkeli/k%C3%A4ytt%C3%A4j%C3%A4l%C3%A4ht%C3%B6inen-suunnittelu/>

Kurki, L. 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Vastapaino.

Kuula, A. 2008. Lapsi tutkimuskohteena - eettinen ennakoarviointi ja aineistojen arkistoinnin etiikka. [Verkkojulkaisu]. Tampere: Tampereen yliopisto. [Viitattu 5.4.2016]. Saatavana: http://www.fsd.uta.fi/fi/ajankohtaista/tapahtumat/lapset_ja_nuoret_2008/AriaKuula_eay_31102008.pdf

Kuula, A. 2006. Tutkimusetiikka: Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.

Lehtinen, E. 28.9.2015. Itseohjautuva organisaatio – johtajuuden loppu vai sen uusi tuleminen? [Blogimerkintä]. [Viitattu 23.4.2016]. Saatavana: <http://esalehtinen.blogit.hameensanomat.fi/2015/09/28/itseohjautuva-organisaatio-johtajuuden-loppu-vai-sen-uusi-tuleminen/>

L 9.4.1999/488. Laki lääketieteellisestä tutkimuksesta.

L. 11.6.1999/731. Suomen perustuslaki.

L 13.4.2007/417. Lastensuojelulaki.

L 8.4.1983/361. Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta.

LUMA. 9.4.2013. Kehittämistutkimuksesta saadaan käytännöllistä tietoa opetuksen kehittämiseen. [Verkkosivusto]. LUMA-keskus Suomi. [Viitattu 19.4.2016]. Saatavana: <http://www.luma.fi/artikkelit/1913/kehittamistutkimuksesta-saadaan-kaytannollista-tietoa-opetuksen-kehittamiseen>

Longo Olaine Jodi. 2005. Measuring team meeting success: does everyone really need to participate. Thesis Prepared for the Degree of Master of Sciences. University of North Texas. [Verkkojulkaisu]. Denton: Pohjois-Texasin yliopisto. [Viitattu 4.4.2016]. Saatavana: http://digital.library.unt.edu/ark:/67531/metadc4858/m2/1/high_res_d/thesis.pdf

Mannerheimin lastensuojeluliitto. Päivitetty 2015. Lapsi eri ikävuosina: 6-vuotias. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Mannerheimin lastensuojeluliitto. [Viitattu 22.4.2016]. Saatavilla: <http://www.mll2.fi/Lehtiset/Lapsi%20eri%20ik%C3%A4vuosina%206-vuotias.pdf>

Mitchell, V., Ross, T., May, A., Sims, R. & Parker, C. J. 2015. Empirical investigation of the impact of using co-design methods when generating proposals for sustainable travel solutions. [Verkkolehtiartikkeli]. Abingdon: Taylor & Francis

Online. [Viitattu 1.4.2016]. Saatavana tandfonline.com-palvelusta. Vaatii käyttöikeuden.

Oranen, M. Päivitetty 1.3.2016. Lasten osallisuus. [Verkojulkaisu]. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 28.4.2016]. Saatavana: <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lasten-osallisuus>

Punamäki, M., Manninen, P. 2014. Ohjeita lasten hyvinvointitiedon hankintaan kunnassa. Mikkeli: Juvenia – Nuorisolan osaamiskeskittymä, Mikkelin ammattikorkeakoulu.

Rouvinen-Wilenius, P. 2013. Voidaanko yhdenvertaista osallisuutta ja yhteisöllisyyttä mitata? [Ppt-esitys]. Suomen sosiaali ja terveys ry. [Viitattu 4.4.2016]. Saatavana: <http://www.alli.fi/binary/file/-/id/679/fid/2406/>

Tampereen yliopisto. 25.9.2013. Tutkimusetiikka: Tutkittavien itsemääräämisoikeus. [Verkojulkaisu]. Tampere: Tampereen yliopisto. [Viitattu 13.4.2016]. Saatavana: <http://www.uta.fi/tutkimus/etiikka/periaatteet/itsem.html>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Päivitetty 22.2.2016. Hyvinvointi- ja terveyserot: Osallisuus. [Verkkosivusto]. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 18.4.2016]. Saatavana: <https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus>

The Vaughan Consulting Group. 2014. Bye bye bureaucracy. [Viitattu 23.4.2016]. Saatavana: <http://www.vaughanconsulting.com/pdw.html>

Tiedonkeruu. [Verkkosivusto]. Tilastokeskus. [Viitattu 19.4.2016]. Saatavana: <https://www.stat.fi/virsta/tkeruu/03/>

Wii-von Konow, L. 2006. Osallistava ohjaus: Dilemma, paradoksi vai jotain muuta? [Verkojulkaisu]. Hämeen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 11.4.2016]. Saatavana: http://www.curec.net/old/artikkelit/ohjaaminen/1_2007_osallistavaohjaus.pdf

LIITTEET

Liite 1. Sadun merkit – hankkeen kustannukset ja rahoitus

Liite 2. Kuvia vanhasta ja uudesta satunurkasta

LIITE 1 Sadun merkit – hankkeen kustannukset ja rahoitus

Ähtärin kaupunginkirjasto/ Sadun merkit – hanke

KUSTANNUKSET JA RAHOITUS

Rahoitussuunnitelma	AVI	Oma rahoitus	Yhteensä
Anomuksessa haettu	6 600 €	900 €	7 500 €
Myönnetty (ja myöntöpäätöksen jälkeen omarahoitussuutusta nostettu)	4 000 €	1 000 €	5 000 €

Kustannuslajien nimikkeet Ähtärin kaupungin kirjanpidon mukaan, myös päivämäärät vientien mukaan (eivät samat kuin kuiteissa). Ähtärin kaupungin kirjanpito ei erittele avustusta ja omarahoitusta omille sarakkeilleen vaan laskee kaikki kustannukset samalle paikalle. Erittely tässä taulukossa.

**TOTEUTUNEET KUSTANNUKSET/
AVI:N AVUSTUS**

Kustannuslaji	Selite	Päivämäärä	Summa (alv 0 %)
Asiantuntijapalkkiot	Hankevetäjän kuukausipalkka	29.05.2015	1089,89 €

	(ajalta 1.3. – 15.5.2015)		
Asiantuntijapalkkiot	Hankevetäjän kuukausipalkka (ajalta 1.8. – 13.10.2015)	15.12.2015	1089,89 €
Asiantuntijapalkkiot	Lastenkirjailijan vierailu (Mervi Heikkilä)	31.12.2015	100,00 €
Asiantuntijapalkkiot	Satutuokioiden vetäjän palkkio	31.12.2015	239,80€
Palkan sivukulut	KuEL-maksut/ palkkaperusteinen	29.05.2015	187,46 €
	KuEL-maksut/ palkkaperusteinen	15.12.2015	187,46 €
	KuEL-maksut/ palkkaperusteinen	31.12.2015	17,10 €
	KuEL-maksut/ palkkaperusteinen	3.12.2015	41,01 €
	KuEL-maksut/ eläkemenoperusteinen	29.05.2015	10,90 €
	KuEL-maksut/ varhemaksu	29.05.2015	6,21 €
	KuEL-maksut/ varhemaksu	15.12.2015	11,99 €
	Kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut	29.05.2015	22,67 €

	Kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut	15.12.2015	22,67 €
	Kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut	31.12.2015	2,12 €
	Kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut	31.12.2015	5,08 €
	Työttömyysvakuutusmaksut	29.05.2015	30,30 €
	Työttömyysvakuutusmaksut	15.12.2015	18,53 €
	Työttömyysvakuutusmaksut	31.12.2015	3,14 €
	Työttömyysvakuutusmaksut	31.12.2015	7,53 €
	Tapaturmavakuutusmaksut	29.05.2015	7,08 €
	Tapaturmavakuutusmaksut	15.12.2015	14,71 €
	Tapaturmavakuutusmaksut	31.12.2015	0,46 €
	Tapaturmavakuutusmaksut	31.12.2015	1,10 €
Toimisto- ja asiantuntijapalvelut	Asuste Astaliina 11/2015 (Satunurkan sisustussuunnittelu)	30.11.2015	395,16 €
Matkustus- kuljetuspalvelut	Kristiina Mäkimattila (kuvittajan vierailu satunurkassa)	31.12.2015	71,10 €

	Mer vi Heikkilä (lastenkirjailijan vierailu satunurkassa)	31.12.2015	92,40 € (?)
Koulutus- ja kulttuuripalvelut	Murupumpula/ Kristiina Mäkimattila (kuvittajan vierailu satunurkassa)	29.12.2015	85,00 €
Elintarvikkeet	Aulakahvila Hunajanekku (tarjoilut satunurkan avajaisiin kummiluokille 7.10.2015)	31.12.2015	52,63 €
	Puntala Joni (hankevetäjän hankkimat tarjoilut satunurkan avajaisiin 13.10.2015)	07.12.2015	2,15 €
	Puntala Joni (hankevetäjän hankkimat tarjoilut satunurkan avajaisiin 13.10.2015)	07.12.2015	5,33 €
Toimisto- ja koulutarvikkeet	Puntala Joni (Työpajatarvikkeita kummiluokille)	18.06.2015	40,56 €
YHTEENSÄ			3 861,43 €

TOTEUTUNEET KUSTANNUKSET/
OMARAHOITUSOSUUS

Kustannuslaji	Selite	Päivämäärä	Summa (alv 0 %)
Toimisto- ja koulutarvikkeet	Puntala Joni (satunurkan sisustustarvikkeita)	07.12.2015	14,48 €
Kalusto	Puntala Joni (satunurkan sisustustarvikkeita)	18.06.2015	145,16 €
	Puntala Joni (satunurkan sisustustarvikkeita)	07.12.2015	80,56 €
Muu materiaali	Mäkelän Rauta Oy/ Rautia (satunurkan remonttitarvikkeita)	30.09.2015	112,42 €
	Asuste Astaliina (materiaalit ja ompelutyöt)	30.11.2015	379,03 €
YHTEENSÄ			731,65 €

LIITE 2 Kuvia vanhasta ja uudesta satunurkasta

Ähtärin kaupunginkirjaston satunurkka vanhassa kuosissaan

Satunurkka uudistettuna Satumetsäksi